

ÍSLENSK MÁLSTÖÐ
Íslensk málnefnd - Háskóli Íslands

Alþingi
Erindi nr. P 130/823
komudagur 21/1 2004

Nefndasvið Alþingis
Menntamálanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

19. janúar 2004

Efni: Umsögn um lagafrumvörp um íslenska táknmálið, 374. og 375. mál

Vísað er til bréfs menntamálanefndar til Íslenskrar málstöðvar, dags. 11. desember 2003, þar sem send voru til umsagnar frumvörp til laga um íslenska táknmálið sem fyrsta mál heyrnarlausra, heyrnarskertra og daufblindra, 374. mál, og um breytingu á ýmsum lögum vegna viðurkenningar íslenska tákn málsins sem fyrsta máls heyrnarlausra, heyrnarskertra og daufblindra, 375. mál.

Um 374. mál, frumvarp til laga um íslenska táknmálið sem fyrsta mál heyrnarlausra, heyrnarskertra og daufblindra:

1. gr. Hér er ákvæði þar sem lagt er til að íslenska táknmálið sé „jafnrétt hátt íslensku“ sem tjáningarform í samskiptum manna í millum.

Íslensk málstöð leyfir sér að gera þá athugasemd við þetta ákvæði að ekki sé gott að vita hvað það felur nákvæmlega í sér að tiltekið tungumál sé „jafnrétt hátt íslensku“ fyrr en athugun hefur verið gerð á því hver réttarstaða íslensku sem ríkismáls Íslands er og hvort hún er nægjanlega skýr í núverandi löggjöf á Íslandi. Slík athugun kynni að leiða í ljós að þörf væri á sérstakri, nýrri löggjöf um stöðu íslensku á Íslandi.

Staða annarra tungumála gagnvart íslensku á Íslandi, þ.m.t. staða íslenska tákn málsins, gæti jafnframt komið fram í slíkri löggjöf.

Ljóst er að Íslendingar eiga fleiri móðurmál eða „fyrstu mál“ en íslensku og íslenska táknmálið. Samt sem áður mælir margt með því að íslenska táknmálið skuli njóta sérstakrar, lögverndaðrar stöðu fram yfir önnur minnihlutamál á Íslandi og eru dæmi um slíkt í löggjöf nágrannaþjóða.

8. gr. Hér er ákvæði sem leggur íslenska ríkinu á herðar að stuðla að „útbreiðslu íslenska tákn málsins“.

Íslensk málstöð leyfir sér að gera athugasemd við þetta ákvæði. Því má varpa fram til umhugsunar hvort ekki mætti skipta um orð þarna og tala um „eflingu“ fremur en „útbreiðslu“.

Athugasemd málstöðvarinnar við ákvæðið um að ríkið skuli stuðla að „útbreiðslu“ íslenska táknmálsins er byggð á tvennu:

1) Þann skilning mætti leggja í ákvæði með þessu orðalagi að ríkisvaldið yrði gert ábyrgt fyrir því að íslenska táknmálið bærist frá einum málnotanda til annars í samfélagi heyrnarlausra, t.d. milli kynslóða. Þetta væri fráleit krafa til hins opinbera enda hefur engum enn dottið í hug að leggja til að íslenska ríkið skuli gert ábyrgt fyrir því að börn íslenskumælandi foreldra eigi íslensku sem fyrsta mál. Málnotendur íslenska táknmálsins hljóta að bera þess háttar ábyrgð en ekki íslenska ríkið.

2) Í greininni er sérstakt ákvæði um að ríkið skuli efla menntun táknmálstúlka. Þar með tæki ríkið að sér að sjá til þess að nóg framboð væri á fólki sem lærði íslenska táknmálið sem annað mál, eftir atvikum, í því skyni að auðvelda samskipti milli notenda íslensku og íslenska táknmálsins. Þar með ábyrgðist ríkið að „breiða íslenska táknmálið út“ til takmarkaðs hóps túlka og það gerir önnur ákvæði um ábyrgð ríkisins á „útbreiðslu“ íslenska táknmálsins óþörf.

Um 375. mál, frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna viðurkenningar íslenska táknmálsins sem fyrsta máls heyrnarlausra, heyrnarskertra og daufblindra:

14. gr. Hér er ákvæði um breytingu á útvarpslögum þess efnis að dagskrárefni með íslensku tali skuli ávallt fylgja íslenskur texti eða túlkun á íslenskt táknmál.

Íslensk málstöð vill nota þetta tækifæri til að benda á annan ávinning af textun efnis sem sent er út með íslensku tali, til viðbótar því að það nýtist heyrnarlausum og heyrnarskertum, þ.e. þann að textun auðveldar íslenskunám þeirra sem eiga önnur móðurmál en íslensku. Textun gagnast því ekki aðeins þeim sem hafa íslenska táknmálið sem fyrsta mál heldur einnig og ekki síður ört vaxandi hópi innflytjenda hér á landi sem leitast við að læra íslensku.

Virðingarfyllt

ÍSLENSK MÁLSTÖÐ
Ari Páll Kristinsson forstöðumaður